

Branche Verduurzamingsplan – Spirits NL 2016 - 2018

28-11-2016

Inhoud

1. Voorwoord	3
2. Introductie branche	4
2.1 Raakvlakken met andere branches	4
2.2 Omzetontwikkeling	4
2.3 Verpakkingen.....	6
3. Stand van zaken – monitoringsrapport	7
3.1 Primaire verpakkingen.....	8
3.2 Secundaire en tertiaire verpakkingen	11
4. Toekomstvisie	12
4.1 Glas: recycled content & gewicht.....	12
4.2 Karton: lichtere verpakkingen & webshopverkoop.....	12
5. Hoogst haalbare doelen (2018) & onderzoeksrichtingen	14
Doel 5.1: Reductie glasgewicht	14
Doel 5.2: Gecertificeerd karton.....	15
Doel 5.3: Lichtere dozen en/of compacter golfkarton	15
Onderzoeksrichting: Alternatieven voor stenen kruiken	17
Onderzoeksrichting: Wrap-Around dozen	17
6. Implementatie	18
6.1 Overzicht activiteiten 2017	18
6.2 Betrokken partijen.....	19
6.3 Kritische succesfactoren / valkuilen	19
7. Monitoring	20
7.1 Monitoringsfrequentie	20
Bijlage 1: Leden van Spirits NL	21
Bijlage 2: Literatuur	22

1. Voorwoord

Dit plan onderbouwt de opstelling van de hoogst haalbare doelen bij het verduurzamen van verpakkingen bij de import, productie en de verkoop van gedistilleerde dranken bestemd voor de Nederlandse markt van 2016 tot 2018.

Hiermee nemen wij onze verantwoordelijkheid en voldoen daarmee tevens aan onze afspraken met het KIDV om als uitvloeisel van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 voor onze verpakkingketen een brancheplan te maken. Dit brancheplan fungeert als de eerstvolgende stap in het langjarige continue verduurzamingsproces op weg naar 2022. De opgedane ervaringen en kennis uit de periode 2016-2018 vormen weer de basis voor het volgende brancheplan 2018-2022. Bij de selectie van de doelstellingen voor dit brancheplan ligt de focus dan ook op hetgeen op korte termijn praktisch voor de aangesloten bedrijven minimaal haalbaar is. Ambities die niet binnen deze termijn realiseerbaar zijn, komen aan bod in het volgende brancheplan. De verwachting is dat koplopers binnen onze branche ambitieuzer zullen zijn dan veel van de gestelde doelstellingen in dit brancheplan, hetgeen als een goed voorbeeld kan dienen voor de andere aangesloten bedrijven en als best practices zullen dienen voor de doelstellingen van het volgende brancheplan.

Vanaf 2017 is er de mogelijkheid voor de aangesloten (en niet aangesloten) bedrijven om deel te nemen aan de door SpiritsNL vernieuwde vereenvoudigde Afvalbeheersbijdrage module. Aangezien voor lichtere flessen in deze module minder afvalbeheersbijdrage afgedragen dient te worden zal dit een belangrijke stimulans zijn om (meer) initiatieven te ontplooiën om tot een lager gewicht fles te komen.

Het plan is door Spirits NL opgesteld in samenwerking met 24 bedrijven uit onze sector. Deze bedrijven zijn vermeld in bijlage 1.

De verduurzamingsambities zijn gebaseerd op een uitgebreid monitoringsonderzoek dat in 2016 is uitgevoerd door Quintens advies en management (zie bijlage 1). De doelstellingen in dit brancheverduurzamingsplan hebben met name betrekking op primaire verpakkingen en transportverpakkingen. De belangrijkste verpakkingen zijn:

- Glazen flessen
- Aluminium blikjes
- Golfkarton dozen

Het bestuur en de medewerkers van het Spirits NL zijn veel dank verschuldigd aan de bedrijven en de deskundigen die actief hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit sectorplan.

Het is nu zaak om aan de slag te gaan en de gestelde doelen te realiseren op weg naar 2018.

Joep Stassen

Spirits NL

2. Introductie branche

Spirits NL is de branchevereniging van importeurs en producenten van gedistilleerde dranken in Nederland. Spirits NL is sinds 2013 de opvolger van de VIP, die op 11 december 2001 is ontstaan uit de afzonderlijke brancheverenigingen voor Nederlandse producenten, indertijd verenigd in de Nederlandse Gedistilleerd Unie (NGU) en de Vereniging van Importeurs van gedistilleerde dranken. Op het moment kent Spirits NL 24 leden, die samen ongeveer 85-90 % van de totale markt voor gedistilleerd in Nederland beslaan. De meest vooraanstaande bedrijven uit de gedistilleerdwereld zijn aangesloten bij de vereniging.

Spirits NL streeft er naar om door maatschappelijk verantwoord handelen een goede balans te vinden tussen de belangen van de sector aan de ene kant en die van de samenleving aan de andere kant. Spirits NL is zich er van bewust dat onverantwoord gebruik van alcohol sociaal-maatschappelijke problemen en gezondheidsrisico's met zich mee kan brengen. De vereniging is actief betrokken bij de Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie (STIVA) om de voorlichting over verantwoorde alcoholconsumptie te ondersteunen. Daarnaast kan Spirits NL zelfstandig initiatieven ontwikkelen op het terrein van verantwoorde alcoholconsumptie. Spirits NL ondersteunt drinkwijzer.nl en is medefinancier van BOB campagne.

Het onderwerp duurzaam verpakken vormt een belangrijk onderdeel van het maatschappelijk verantwoord handelen.

2.1 Raakvlakken met andere branches

Er zijn raakvlakken met andere branches, die zelf ook een brancheverduurzamingsplan hebben opgesteld. De belangrijkste branches met raakvlakken zijn:

FNLI/CBL/VNG

Voor de branches "levensmiddelen en dranken" en "huisdiervoeding", hebben FNLI/CBL/VNG gezamenlijk gewerkt aan een brancheverduurzamingsplan verpakkingen.

KNVW – Koninklijke Vereniging van Nederlandse Wijnhandelaren

Enkele leden van Spirits NL brengen ook wijn op de Nederlandse markt. Deze productgroep is niet in dit brancheverduurzamingsplan opgenomen.

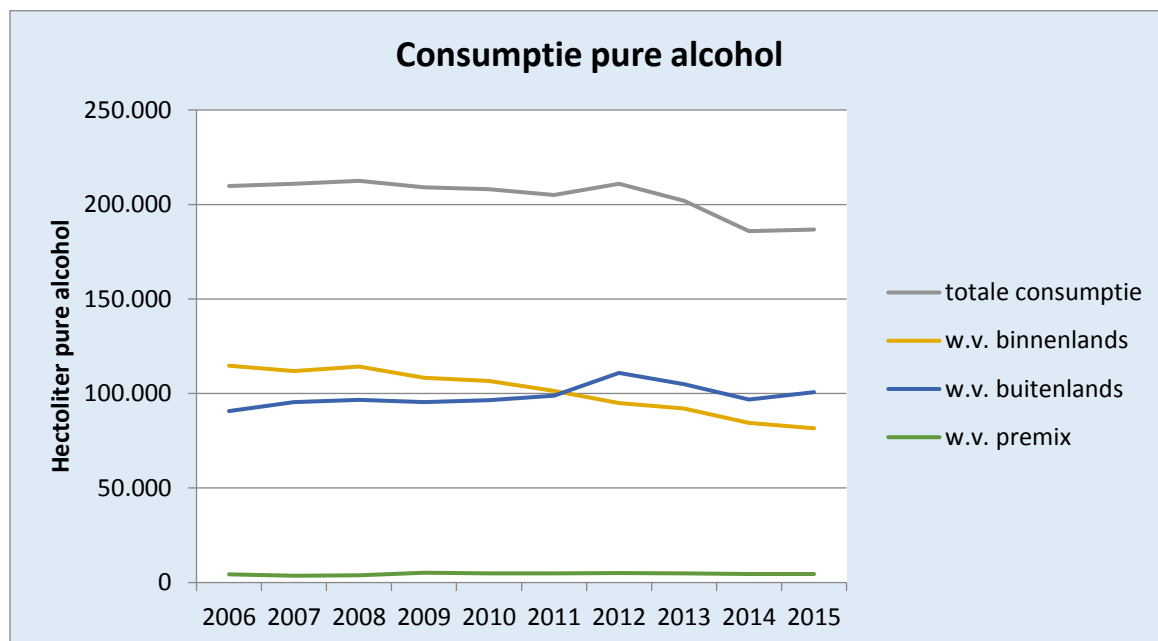
FWS – Nederlandse vereniging Frisdranken, Waters en Sappen

Dit plan gaat met name over het toepassen van recycled PET in flessen.

2.2 Omzetontwikkeling

Recente kerncijfers laten zien dat de totale consumptie, over de gehele branche bekeken en teruggebracht naar eenheden pure alcohol, een licht dalende trend volgt. Dit geldt met name voor het aandeel binnenlandse gedistilleerde dranken, dat deels gecompenseerd wordt door een lichte toename van het consumptieaandeel van buitenlandse dranken. Uitgedrukt in eenheden pure alcohol

heeft het laatstgenoemde segment de consumptie van binnenlandse dranken sinds 2012 zelfs ingehaald.

Grafiek 1: Consumptietrend gedistilleerdbranche over de periode 2006-2015 (in hectoliters pure alcohol)

Verder laat het monitoringsrapport uit 2016 zien dat jonge jenever, whisky en Ready-to-drink / Premix de drie meest voorkomende dranksoorten zijn in de Nederlandse markt voor gedistilleerd.

	Marktaandeel dranksoort	Marktaandeel dataverzameling per dranksoort	Totaal dataverzameling	Marktaandeel enquête per dranksoort	Totaal enquête
Jonge Jenever	15,4%	53,2%	8,2%	81,3%	12,5%
Overige Jenever	2,8%	37,0%	1,1%	70,8%	2,0%
Flavoured Jenever	1,1%	77,6%	0,9%	93,2%	1,0%
Brandewijn	0,7%	29,3%	0,2%	54,3%	0,4%
Vieux	4,5%	44,3%	2,0%	66,7%	3,0%
Beerenburg	4,9%	10,1%	0,5%	37,8%	1,9%
Bitter/Kruidenbitter	4,1%	57,9%	2,4%	59,4%	2,4%
Whisky	14,1%	68,9%	9,7%	68,9%	9,7%
Cognac/Brandy	1,2%	20,8%	0,2%	20,8%	0,2%
Likeur	11,7%	46,0%	5,4%	46,1%	5,4%
Rum	8,5%	19,4%	1,7%	21,8%	1,9%
Vodka	7,2%	60,3%	4,3%	61,5%	4,4%
Flavoured Vodka	0,7%	23,1%	0,2%	23,5%	0,2%
Gin	2,0%	53,0%	1,0%	53,2%	1,0%
Tequila	0,5%	42,6%	0,2%	42,6%	0,2%
Overig	0,4%	0,0%	0,0%	1,6%	0,0%
Likorette	5,1%	21,1%	1,1%	33,6%	1,7%
RTD/Premix	12,8%	27,0%	3,5%	27,0%	3,5%
Advocaat	2,2%	25,5%	0,6%	25,5%	0,6%
Gemiddeld	-	37,7%	-	46,8%	-
Totaal	100%	-	43,0%	-	52,0%

Tabel 1: Afzet betrokken per dranksoort. Kolom 2 geeft het relatieve marktaandeel van de dranksoort weer, kolom 3 geeft het totale marktaandeel per dranksoort van diegenen waarvan data is verzameld, kolom 4 geeft een vermenigvuldiging van kolom 2 en 3. Kolom 5 geeft het totale marktaandeel per dranksoort van diegenen die hebben meegewerkt aan de enquête, kolom 6 geeft een vermenigvuldiging van kolom 2 en 5. In groen zijn de drie meest voorkomende dranksoorten gemarkeerd (Bron: DataIntellica & Quintens 2016).

2.3 Verpakkingen

Functie van verpakkingen

Verpakkingen kunnen worden omschreven als tijdelijke omhullingen van producten. Doorgaans worden er drie typen verpakkingen onderscheiden:

- Primaire verpakking of verkoopverpakkingen: de verpakkingen die in de winkel staan en voor de consument bedoeld zijn. Primaire verpakkingen zitten direct om een product en kunnen niet verwijderd worden zonder het product te veranderen. Voorbeelden van primaire verpakkingen zijn flessen en blikjes.
- Secundaire verpakking of verzamelverpakkingen: verpakkingen die een aantal verpakte producten bevatten en gebruikt worden voor distributie en display in winkels. Een secundaire verpakking kan worden verwijderd zonder het product te beschadigen. Voorbeelden zijn trays en doosjes waarin meerdere producten worden verkocht.
- Tertiaire of transport/verzendingverpakkingen: verpakkingen voor grotere hoeveelheden producten specifiek voor vervoer zoals pallets, kartonnen en kunststof omhullingen en containers vooral vanuit logistiek oogpunt belangrijk zijn.

De functie van een verpakking bepaalt de vorm ervan en welk materiaal wordt toegepast. Vaak worden verschillende functies gecombineerd in één verpakking. Deze functies zijn bijvoorbeeld:

- bescherming van producten
- voorkomen van verlies
- bijhouden van producten
- delen van productinformatie
- marketing (onderscheidend vermogen)

Met name het laatste aspect is voor drankverpakkingen van groot belang. De verpakking en het design van de fles, vormen een zeer belangrijk onderdeel van de marketingmix.

Afbeelding 1: Inzendingen Packaging Awards 2016

3. Stand van zaken – monitoringsrapport

In het monitoringsrapport van het verpakkingsmateriaal uit 2016 worden de forfaitaire getallen onderbouwd, die betrekking hebben op de hoeveelheid verpakkingsmateriaal die per primaire verpakking van gedistilleerde drank op de Nederlandse markt wordt gebracht. Deze getallen zijn zo vastgesteld dat ze door de overheid worden geaccepteerd als representatieve kengetallen die bruikbaar zijn voor de Afvalbeheersbijdrage Verpakkingen, en tegelijk bruikbaar zijn voor eenvoudige afhandeling van de opgave door de bedrijven.

Het monitoringonderzoek is uitgevoerd in lijn met het daarvoor opgestelde protocol (referentie 13_012 131217 d.d. 2013). Hierbij zijn metingen van glazen flessen uitgevoerd, evenals diverse metingen van transportverpakkingen bij importeurs, producenten en handelaren. Aanvullend daarop hebben deze partijen ook zelf gegevens aangeleverd.

Hierbij zijn de gewichten van 386 dozen, 1838 flessen, 124 geschenkverpakkingen, 302 flesafsluitingen, en diverse overige materialen bepaald. De representativiteit van de steekproeven is afdoende om betrouwbare uitspraken te doen over de belangrijkste verpakkingen.

De forfaitaire getallen voor de sector gedistilleerde drank zien er als volgt uit:

GEWICHTEN PER FLES (gram)	miniatuur	premix glas	premix blik	premix PET	glas klein licht	glas klein zwaar	glas 0,7 l. licht	glas 0,7 l. zwaar
Glas	37,97	20,00	0,00	0,00	370,16	419,71	501,96	524,64
Papier/karton	7,22	3,44	2,56	3,44	21,27	35,52	30,77	51,51
Kunststof	6,39	0,95	0,95	2,20	1,03	0,66	1,72	1,31
Aluminium	0,59	0,30	9,60	0,00	3,02	4,64	2,47	3,20
Metaal	0,54	0,00	0,00	0,00	0,00	1,43	0,00	1,70
Hout	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	0,36
Ander materiaal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

GEWICHTEN PER FLES (gram)	glas 1 l. licht	glas 1 l. zwaar	glas groot licht	glas groot zwaar	steen klein	steen 0,7 l.	steen 1 l.
Glas	548,85	562,17	765,28	816,00	0,00	0,00	0,00
Papier/karton	34,10	53,31	80,50	62,06	21,27	30,77	34,10
Kunststof	2,00	1,32	2,32	3,97	2,23	2,98	3,25
Aluminium	2,36	3,69	0,97	1,00	1,51	1,27	1,22
Metaal	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hout	0,04	0,28	0,09	0,04	0,80	0,80	0,80
Ander materiaal	0,00	0,00	0,00	0,00	461,00	746,38	980,86

Tabel 2: Forfaitaire getallen voor de sector gedistilleerde drank

Het glasgewicht is toegenomen ten opzichte van de gegevens die ten grondslag liggen aan de vereenvoudigde module die tot 2016 is gebruikt. Vanwege de groei van import ten opzichte van binnenlands gedistilleerd. Doordat de indeling in typen is aangepast en de onderliggende data van de voorgaande vereenvoudigde module niet bekend is, is een goede vergelijking en analyse van gevonden verschillen niet mogelijk. Derhalve dient deze inventarisatie te worden gezien als nulmeting, en als basis te dienen voor vergelijkingen met aankomende metingen.

3.1 Primaire verpakkingen

Geïmporteerde gedistilleerde drank is bij binnenkomst in Nederland verpakt in flessen, blikjes, vaten of containers. De in ons land gebottelde gedistilleerde drank wordt gedeeltelijk verpakt in glazen flessen (inclusief miniaturen), in blik, kunststof flessen of kruiken. Tabel 3 geeft een beeld van de verhoudingen in de zogenaamde primaire verpakkingen waarmee gedistilleerde drank uiteindelijk bij de eindgebruiker terecht komt. Tabel 4 geeft een overzicht van de aandelen van de afsluitmaterialen die gebruikt worden.

Primaire verpakking	Import	Productie
Glazen fles	96,0%	96,9%
Stenen kruik	0,0%	2,6%
Blik	3,2%	0,0%
PET	0,8%	0,5%
<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Tabel 3: volume aandeel totale hoeveelheid drank uitgesplitst per primaire verpakking

Flesafsluitingen	Import	Productie
Dopkurk	6,5%	2,6%
Schroefdop (stelcap)	57,8%	72,5%
Schroefdop (screwcap)	34,8%	24,4%
Overig (plastic dop e.d.)	0,8%	0,5%
<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Tabel 4: volume aandeel totale hoeveelheid drank uitgesplitst naar flesafsluitingen (excl. blikjes)

Glasverpakkingen

De gewichten van de onderscheiden glasverpakkingen zijn bepaald aan de hand van veldonderzoek bij Maltha glasrecycling. Onderstaande tabel geeft de gemiddelde glasgewichten voor flestypen die op grond van het flesvolume zijn onderscheiden en van de twee subgroepen ('zware' en 'lichte' fles) die daarin op grond van de statistische analyse zijn bepaald.

	aantal in steekproef	gemiddelde gewicht 'lichte fles'	gemiddelde gewicht 'zware fles'
flessen <0,7 liter	56	370,16	419,71
0,7 liter flessen	826	501,96	524,64
1 liter flessen	495	548,85	562,17
flessen > 1 liter	29	765,28	816

Tabel 5: gemiddelde glasgewichten per flestype en subgroep

De verpakkingsmarkt voor gedistilleerd wordt gedomineerd door flessen van 0,7 en 1 liter: samen zijn deze typen goed voor ongeveer 84% van het totale volume gedistilleerde drank. Uit de statistische analyse in het monitoringsrapport wordt verder duidelijk dat flessen uit het buitenland gemiddeld zwaarder zijn dan flessen die in Nederland geproduceerd worden, met uitzondering van de flessen die groter zijn dan 1 liter (tabel 6). Dit kan mogelijk samenhangen met het verhoogde breukrisico.

	Binnenlands	Import
flessen <0,7 liter	370,16	419,71
0,7 liter flessen	501,96	524,64
1 liter flessen	548,85	562,17
flessen > 1 liter	816	765,28

Tabel 6: gemiddeld gewicht subgroepen naar zowel inhoudsmaat als herkomst

Hoewel het monitoringsrapport geen uitspraken doet over de trends op dit gebied, maken geluiden uit de branche zelf duidelijk dat het glasgewicht per fles uit Nederland over het geheel genomen een lichte daling laat zien, maar dat geïmporteerde flessen juist een omgekeerde trend lijken te volgen. Dit is een belangrijke constatering met het oog op het formuleren van verduurzamingsdoelstellingen.

Vanuit het Afvalfonds is verzocht om een actualisatie van de methodiek om te komen tot een forfaitair gewicht per gebruikte verpakking. In 2016 is er een nieuwe brancheafpraak tussen Spirits NL en Afvalfonds Verpakkingen tot stand gekomen, met als resultaat een vereenvoudigde aangifte voor de Afvalbeheersbijdrage Verpakkingen. Quintens heeft deze opdracht verzorgd voor Spirits NL en heeft de systematiek in een nieuw geaccordeerd rekenmodel opgemaakt. Vanaf 2017, wanneer de nieuwe brancheafpraak in werking treedt, moeten bedrijven een onderscheid maken in lichte en zware flessen en hiervoor een verschillende bijdrage betalen. De verwachting is dat hieruit een sterke prikkel zal uitgaan om flessen lichter te maken om zodoende in de lage categorie te kunnen vallen.

Rekenmodule SpiritsNL aangifte Afvalbeheersbijdrage verpakkingen 2016				
Omrekenmodule vanuit het aantal flessen, kruiken, blikjes etc.				Totaal aantal
		Aantal items		
Aantal miniaturen (<=100 ml)		100.000		100.000
Aantal premixen/RTD glas (<=275 ml)		20.000		20.000
Aantal premixen/RTD blik (<=275 ml)				0
Aantal premixen/RTD PET (<=275 ml)				0
Stenen kruiken (<=700 ml)				0
Stenen kruiken (700 ml)				0
Stenen kruiken (1000 ml)				0
<i>Grenswaarde lichte flessen*</i>			<i>Aantal zware flessen</i>	<i>Aantal lichte flessen*</i>
Glazen flessen (<=700 ml)	< 395 gram			0
Glazen flessen (700 ml)	< 513 gram		60.000	60.000
Glazen flessen (1000 ml)	< 555 gram		25.000	25.000
Glazen flessen (>1000 ml)	< 790 gram		2.500	2.500
		120.000	87.500	0
				207.500
Aan te geven kilogrammen				
Verpakkingsoort	Kilogrammen	Tarieven 2016 (€/KG, Kosten (€))		
Glas	55.369	0,056	3100,68	
Papier/karton	5.369	0,022	118,12	
Kunststof	780	0,640	498,94	
Aluminium	405	0,020	8,10	
Overig metaal	158	0,020	3,16	
Andere materialen	29	0,020	0,57	
Totaal	62.110			3729,57

Afbeelding 2: Rekenmodule Afvalbeheersbijdrage (Spirits NL – Afvalfonds, 2016)

Kunststof

Kunststof verpakkingen zijn vooral aanwezig bij miniaturen en premixen (als primaire PET verpakking) en bij alle overige productverpakkingen in de vorm van krimpfolies. Kunststof folie, zoals rekwickelfolie en palletfolie wordt apart ingezameld en gerecycled.

Aluminium

De grootste bron van aluminium verpakkingen (per primaire verpakking) zijn de premixen in blikjes. Veel van deze producten zijn import en de leden van Spirits NL hebben weinig of geen invloed op deze verpakkingen.

Overige metalen

De overige metalen die aangetroffen zijn, zijn vooral afkomstig uit geschenkverpakkingen (metalen deksels van kartonnen kokers), capsules en schroefdropen.

Hout

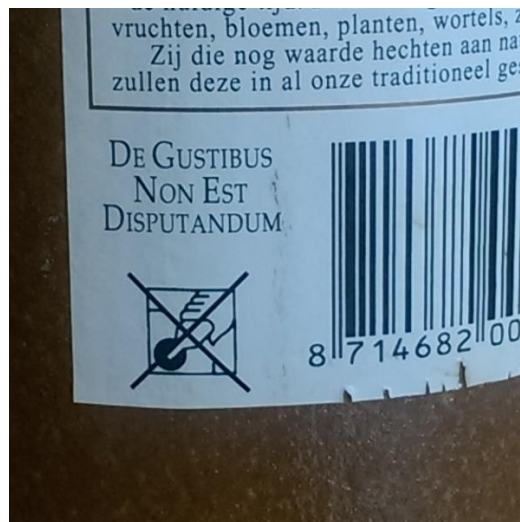
De enige soort verpakking die bijdraagt aan het houtgetal is de dopkurk. Van houten kisten wordt in de gedistilleerd branche slechts heel marginaal gebruik gemaakt, zowel voor transport als voor geschenkverpakking.

Overige materialen

Het aandeel overige materialen bestaat volledig uit de bijdrage die stenen kruiken leveren. Deze verpakkingen kunnen problemen veroorzaken bij recyclingbedrijven als ze met de reguliere glasstroom verwerkt worden. In samenwerking met de glas recycling branche zijn er door Spirits NL de afgelopen jaren een aantal activiteiten uitgevoerd om te voorkomen dat consumenten de kruiken in de Glasbak gooien, waaronder onderstaande stickeracties op Glasbakken en de leden geïnformeerd omtrent het opnemen van het Weggooi logo – niet in Glasbak.

Afbeelding 3: Stickers op Glasbak

Afbeelding 4: Weggooi logo - Niet in Glasbak

3.2 Secundaire en tertiaire verpakkingen

Papier & karton

Naast een primaire verpakking en een flesafsluiting wordt de geïmporteerde gedistilleerde drank met een zogenaamde transportverpakking gedistribueerd. Het betreft hier voor het overgrote deel kartonnen dozen, evenals steunmateriaal voor de pallets (zoals folie en kartonnen hoekbescherming). Een aanzienlijk deel van de duurdere, geïmporteerde drank wordt voorzien van een geschenkverpakking in Nederland.

De belangrijkste bron van papier- en kartonafval uit verpakkingen zijn de dozen. Uit de analyse blijkt dat lichtere flessen doorgaans ook in lichtere dozen zijn verpakt. Bij import worden vaker tussenschotten toegepast, die ook leiden tot een hoger gewicht aan papier en karton. Daarnaast komen kartonnen geschenkverpakkingen vrijwel alleen voor bij dure geïmporteerde drank zoals whisky, cognac en rum.

Houten pallets

Er wordt gebruik gemaakt van pallets voor het transport van dozen naar groothandel en distributiecentra. Pallets zijn vrijwel altijd meermalige pool pallets

4. Toekomstvisie

In de toekomstplannen van Spirits NL voor de sector gedistilleerde dranken in Nederland staan de volgende vier verduurzamingsthema's in ieder geval centraal:

- Voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen ('REDUCE')
- Verhoging van het percentage hergebruik in verpakkingsmaterialen ('REUSE')
- Terugwinnen van verpakkingsmateriaal ('RECYCLE')
- Inzetten van nieuwe materialen met lagere milieudruk ('RENEW')

Omdat glas in de nabije toekomst het dominante primaire verpakkingsmateriaal zal blijven en er relatief weinig milieuwinst te behalen is met de vervanging ervan, ligt de focus van dit rapport vooral op het thema REDUCE en RECYCLE en minder op de andere twee thema's.

4.1 Glas: recycled content & gewicht

In Nederland werd in 2013 en 2014 ca. 80% van het verpakkingsglas gerecycled (Nedvang, 2015). Daarmee ligt het resultaat ruim boven de Europese doelstelling voor 2014 (60%), maar beneden de Nederlandse doelstelling (90%). Op Europees niveau neemt het gebruik van groene flessen, welke een hoger aandeel gerecycled materiaal (recycled content) kan behalen, de laatste jaren toe. In de wijnsector constateert men reeds dat in Nederland verkochte wijn relatief vaker wordt verkocht in groene flessen (KVNW, 2015). Voor de sector gedistilleerde dranken is hierover weinig bekend, hoewel voor sommige dranken (bv. jenevers) groen glas gebruikt wordt. Waar mogelijk, en marketingtechnisch verantwoord, zal Spirits NL met producenten het gesprek aangaan om meer gebruik te maken van groen glas, waardoor een hoger aandeel recycled verpakkingsglas voor gedistilleerd tot de mogelijkheden behoort. Vanuit de producenten wordt vernomen dat consumenten bij veel categorieën gedistilleerde dranken een voorkeur hebben voor kleurloos glas om de kleur van de drank goed te kunnen zien (bij eventuele lagering/rijping of vanwege andere redenen).

Naast de recyclebaarheid heeft ook het gewicht van de glazen flessen voor de gedistilleerde dranken sector prioriteit. Afname van het gewicht heeft een direct effect op de vulling van transportmiddelen. Een lager gewicht leidt niet alleen tot lagere transportkosten, maar ook tot lagere belasting voor het milieu omwille van het gereduceerde energieverbruik. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3, zit er echter een significant verschil tussen de gewichten van flessen uit binnen- en buitenlandse herkomst. Omdat de Nederlandse branche een veel grotere invloedssfeer uitoefent bij de producten uit het binnenland, zullen de doelstellingen voor gewichtsreductie in het volgende hoofdstuk vooral gericht zijn op deze groep, maar de branche organisatie zal ook het gesprek en de doelstellingen aangaan met die leden die vanuit het buitenland op de Nederlandse markt producten afzetten.

4.2 Karton: lichtere verpakkingen & webshopverkoop

Voor wat betreft de secundaire en tertiaire verpakkingen spelen golfkarton dozen de belangrijkste rol. Sommigen producenten zijn bezig met het overstappen op compactere kartonsoorten, met het oog op gewicht- en / of volumereductie. Zo zijn de S- of R-typen golfkarton ca. 20% compacter dan de traditionele B-golf kartonsoorten, hetgeen ten goede komt aan de reductie van CO₂-emissies in de logistiek en verlaging van het energiegebruik van de opzetmachines. Daarnaast zien steeds meer

producenten in dat het gebruik van bruin in plaats van wit karton bijdraagt aan een positievere milieupact van secundaire en tertiaire verpakkingen, omdat eerstgenoemd type een hoger aandeel gerecycled materiaal kan behalen. Spirits NL maakt zich er hard voor om producenten en importeurs in de nabije toekomst over te laten stappen op het bruine, compactere karton.

Afbeelding 5: S-Flute (Smurfit Kappa)

Afbeelding 6: R-Golf (DS Smith)

Vanuit Australië komen veel flessen wijn in kartonnen dozen zonder vakverdeling. Het zijn Wrap-Around (WA) dozen waarbij het karton zo strak om de flessen is aangebracht dat een vakverdeling overbodig is. De flessen kunnen niet meer bewegen en het leidt niet tot meer breuk. Dit lijkt Spirits NL een interessante oplossingsrichting om samen met haar leden te onderzoeken. Een Wrap-Around doos bevat vaak minder karton dan een Amerikaanse Vouwdoos.

Tenslotte is ook webshopverkoop een factor die potentieel sterk bijdraagt aan het verpakkingsgewicht. Hoewel geen enkele van de leden van Spirits NL direct aan webshopverkoop doet, is dit natuurlijk wel het geval bij de leveranciers waaraan zij leveren. Hoewel er momenteel geen webshopverkoop wordt meegenomen in de monitoringsonderzoeken, kan de groeiende rol hiervan een reden zijn om dat standpunt op termijn te herzien.

5. Hoogst haalbare doelen (2018) & onderzoeksrichtingen

Hoewel de rapportage van Quintens uit 2016 grondig en transparant is, is er uit voorgaande periodes weinig kwantitatieve data beschikbaar voor het doen van goede trendanalyses. Dit bemoeilijkt het stellen van concrete doelen. Om die reden is het noodzakelijk om, met inachtneming van de specifieke context van deze sector, doelen te formuleren aan de hand van de verduurzamingsplannen van vergelijkbare sectoren.

Doel 5.1: Reductie glasgewicht

De nadruk in dit brancheverduurzamingsplan ligt op de reductie van het gewicht van de glazen flessen, omdat dit zowel vanuit milieu-, als vanuit kosten oogpunt de meest prominente factor is als het op verpakkingen aankomt. In lijn met de doelstelling van de wijnsector om het gemiddeld glasgewicht van Nederlandse producenten en de importeurs jaarlijks met 1% terug te dringen, formuleert Spirits NL eenzelfde ambitie als het aankomt op de verpakkingen met het grootste aandeel in de sector gedistilleerde dranken: glazen flessen van 0,7 en 1 liter. Dit heeft te maken met het feit dat we hierbij deels afhankelijk van de ontwikkelingen bij de grote glasleveranciers, omdat de kleinere leden noodgedwongen gebruik maken van standaard flessen.

We verwachten dat bij de introductie van nieuwe flessen een grotere reductie gerealiseerd gaat worden dan 1%, aangezien enkele (internationale) marktleaders actief met reductie aan de slag zijn gegaan EN omdat in de nieuwe *Rekenmodule Afvalbeheersbijdrage* onderscheid wordt gemaakt in lichte en zware flessen. In dat geval wordt de doelstelling vanaf 2018 verder verhoogd.

Doelstelling 5.1	Reduceren gemiddeld gewicht glasverpakkingen met minimaal 1% per jaar (ofwel 2% reductie in 2018 t.o.v. 2016)
Van toepassing op:	Glasverpakkingen (0,7 L en 1,0 L)
Analyse	Deze cijfers zijn gebaseerd op vergelijkbaar onderzoek en trends van wijnverpakkingen.
Monitoring	Twee of driejaarlijkse monitoring (2017-2018)
Verduurzamingsthema	Reduce

Streefcijfer voor 2018 is het gemiddelde gewicht van de metingen uit 2016 'lichte fles' 502 gram (0,7L) / 549 gram (1,0L)) minus een jaarlijkse reductie van 1%: respectievelijk **492 gram** en **538 gram** per fles en 'zware fles' 525 gram (0,7L) / 562 gram (1,0L) minus een jaarlijkse reductie van 1%: respectievelijk **515 gram** en **550 gram** per fles.

Spirits NL is van mening dat dit streefgewicht realistisch is omdat bij de bepaling ervan rekening is gehouden met technologische ontwikkelingen die er voor zorgen dat er betere lichte flessen op de markt komen. De "Rekenmodule Afvalbeheersbijdrage", die dit jaar is ingevoerd en in 2017 voor het eerst zal worden gehanteerd bij het berekenen van de Afvalbeheersbijdrage door de bedrijven over de verpakkingen in het jaar 2016, kan een extra prikkel zijn om lichtere glasverpakkingen te gaan introduceren. Daarnaast is het belangrijk dat consumenten kwaliteitsproducten minder met zwaardere flessen associëren. Uiteraard kan het gewicht van een fles niet onbepaald afnemen, in verband met het toenemende risico op breuk. Hierover kan in de toekomst onderzoek worden gedaan.

Doel 5.2: Gecertificeerd karton

Voor wat betreft het gebruik van secundaire en tertiaire verpakkingen ligt de prioriteit voor verduurzaming bij het aanpakken van de kartonnen dozen. In navolging van het verduurzamingsplan van de elektronicasector, streeft Spirits NL ernaar dat de golfkartonnen dozen die de gedistilleerdbranche voor omverpakkingen gebruikt in 2018 voor minimaal 80% uit FSC of PEFC gecertificeerd karton bestaat. Dit zal ertoe bijdragen dat het gebruikte karton ofwel uit duurzaam beheerd bos afkomstig is, of voor het grootste deel uit gerecycled materiaal bestaat.

Het is op dit moment niet duidelijk welk deel van het karton al FSC/PEFC gecertificeerd is. De verwachting is dat dit voor het overgrote deel van de binnenlandse productie al geldt. Daarom zal het allereerst in de monitoring worden opgenomen. Daarna kunnen er concrete doelen op geformuleerd worden.

Spirits NL zal er op aandringen dat het toepassen van FSC of PEFC gecertificeerd golfkarton zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de leden.

Doelstelling 5.2	Toepassen FSC/PEFC karton in dozen - minimaal 80% FSC of PEFC gecertificeerd in 2018
Van toepassing op:	Golfkartonnen dozen
Analyse	Opnemen in leveranciersvoorwaarden
Monitoring	Opnemen FSC/PEFC in tweejaarlijkse monitoring
Verduurzamingsthema	Recycle

Doel 5.3: Lichtere dozen en/of compacter golfkarton

Naast het gebruik van gecertificeerd karton, is het ook vanuit zowel kosten- als milieuperspectief gewenst om in te zetten op het gebruik van lichtere dozen en nieuwere, compactere kartonsoorten. Voorbeelden van commercieel beschikbare en toegepaste typen zijn de S-golf en de R-golf, waarmee ongeveer 20% bespaard kan worden op de dikte van het kartonnen omhulsel. Spirits NL zal er op aandringen dat compacte golfkartonsoorten worden toegepast door haar leden bij de binnenlandse productie, en dat het toepassen ervan zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de leden voor import. De inzet is dat in 2018 50% van de golfkartonnen dozen uit dit materiaal bestaan, en in 2022 100%.

De grootst mogelijke winst qua gewichtsbesparing zit in de omschakeling van 6 vaks dozen met binnenwerk naar 6 vaks zonder binnenwerk of wrap-around dozen. Dit kan ruim 30% besparing opleveren op het doosgewicht. Op dit moment worden dozen met en zonder binnenwerk ongeveer evenveel gebruikt (50/50%). Door de omschakeling naar lichtere dozen, zonder binnenwerk, te stimuleren kan er in 2018 naar verwachting gemiddeld 10% op het gewicht van de dozen gerealiseerd worden. Hiervoor zijn wel aanpassingen van de verpakkinglijnen bij de producenten nodig en dit kan enige tijd vergen...

Doelstelling 5.3	Inzetten lichtere dozen en/of compacte golfkarton soorten
Van toepassing op:	Golfkartonnen dozen
Analyse	Opnemen in leveranciersvoorwaarden
Monitoring	Opnemen toepassen lichtere dozen en/of compacte golfkarton in tweejaarlijkse monitoring. Inzetten compacte golfkarton soorten: 50% van binnenlandse productie in S-golf /R-golf of equivalent in 2018 (=10% reductie gewicht)
Verduurzamingsthema	Reduce

Onderzoeksrichting: Alternatieven voor stenen kruiken

Tabel 3 laat zien dat 2,6% van de in Nederland geproduceerde verpakkingen stenen kruiken betreft. Hierbij gaat het vaak gaat om jenevers, kruidenbitters of likeuren. Als consumenten deze kruiken in de glasbak deponeren, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de recyclingbedrijven en de kwaliteit van het recyclelaat. De sector is al een aantal jaren bezig om de bewustwording hierover bij consumenten te vergroten, onder andere middels financiering van specifieke stickers op de Glasbak en het toepassen van een verpakingslogo (Glasbak met kruis, zie afbeelding 3). Om dit structureel aan te pakken, is het echter ook nodig om onderzoek te doen naar mogelijke alternatieven voor de stenen kruik. Idealiter ontstaan hieruit verpakkingen die geen kwaad kunnen in het recycleproces, en toch de commerciële waarde van de kruik behouden. Uit de markt is reeds vernomen dat er producenten zijn die lege verpakkingen innemen van consumenten om te hergebruiken.

Onderzoeksrichting: Wrap-Around dozen

Vanuit Australië komen veel flessen wijn in kartonnen dozen zonder vakverdeling. Het zijn Wrap-Around (WA) dozen waarbij het karton zo strak om de flessen is aangebracht dat een vakverdeling overbodig is. De flessen kunnen niet meer bewegen en het leidt niet tot meer breuk. Een Wrap-Around doos bevat vaak minder karton dan een Amerikaanse Vouwdoos. Dit lijkt Spirits NL een interessante oplossingsrichting om samen met haar leden te onderzoeken (... met dank aan de suggestie van de toetsingscommissie). Dit zal als onderwerp terugkomen in de op te richten werkgroep duurzaam verpakken voor de gedistilleerd sector.

6. Implementatie

Na goedkeuring van het plan door het KIDV staan in samenwerking met Spirits NL en de bedrijven in bijlage 1 de volgende activiteiten gepland.

6.1 Overzicht activiteiten 2017

Doelen voor 2018-2022 zijn als voorlopig en richtinggevend opgenomen en deze zullen in de volgende fase, afhankelijk van de behaalde resultaten, beter geformuleerd kunnen worden.

Activiteiten per HHD	2017	2018	2018-2022
5.1 REDUCE	Reduceren gemiddeld gewicht glasverpakkingen op Nederlandse markt met minimaal 1% per jaar. (Monitoren)	Reduceren gemiddeld gewicht glasverpakkingen op Nederlandse markt met minimaal 1% per jaar (Benchmark leden)	Reduceren gemiddeld gewicht glasverpakkingen op Nederlandse markt met minimaal 1% per jaar.
5.2 RENEW	Toepassen FSC/PEFC karton in dozen – opnemen in leveranciersvoorwaarden van Spirits NL leden	Toepassen FSC/PEFC karton in dozen - minimaal 80% FSC of PEFC gecertificeerd in 2018	Toepassen FSC/PEFC karton in dozen - 100% FSC of PEFC gecertificeerd in 2022
5.3 REDUCE	Inzetten compacte golfkarton soorten. Delen “best practice” onder leden van Spirits NL	Inzetten compacte golfkarton soorten: 50% van binnenlandse productie in S-golf /R-golf of equivalent in 2018 (=10% reductie gewicht)	Inzetten compacte golfkarton soorten: 100% van binnenlandse productie in S-golf /R-golf of equivalent in 2022 (=20% reductie gewicht)
RECYCLE	Weggooiwijzer logo op kruiken (check leden)	100% van leden heeft weggooiwijzer logo op kruiken	
RETHINK	Onderzoek naar recyclingopties en/of alternatieven voor stenen kruik in 2017. Voor 2018 en nadien zal, indien mogelijk, een branche strategie worden opgezet voor verduurzaming en invoering ‘best practices’ op gebruik van kruiken.		
Overig	Onderzoeken naar mogelijkheden Wrap-Around dozen in werkgroep duurzaam verpakken in 2017. In 2018 en verder worden uitkomsten van de onderzoeksmogelijkheden waar mogelijk geïmplementeerd binnen de aangesloten bedrijven.		
Monitoring	Twee- of driejaarlijkse monitoring		
Werkgroep	Opzetten in 2017 van een Werkgroep duurzaam verpakken voor alle Spirits NL leden, zowel Nederlandse producenten en importeurs. Delen met de leden van ‘best practices’, bespreken innovaties voor de branche en gezamenlijk verbetertrajecten in 2017 en verder opzetten.		

6.2 Betrokken partijen

Bij de implementatie van dit plan zullen alle leden van Spirits NL worden betrokken. Verpakkingsindustrie en verpakkingen leveranciers zullen door de individuele bedrijven en Spirits NL worden uitgedaagd bij het ontwikkelen van duurzame(re) verpakkingen.

Er zal in 2017 een Werkgroep duurzaam verpakken worden opgericht, waar de leden twee maal per jaar zullen samenkomen om 'best practices' te delen en gezamenlijk verbetertrajecten op te zetten. Spirits NL zal op deze manier het gesprek aan gaan met al haar leden (zowel binnenlandse als buitenlandse producenten) met als doel het verpakkingsontwerp en de verduurzamingsmogelijkheden aan de kaak te stellen. Het inhuren van externe deskundigheid om te kunnen klankborden kan hierbij ook een rol gaan spelen. Alle onderwerpen in dit document zullen besproken worden in de op te richten werkgroep. In 2018 zullen de gemeten resultaten dienen voor de strategie en doelstellingen voor het volgende brancheplan.

6.3 Kritische succesfactoren / valkuilen

De markt voor gedestilleerd is een zeer competitieve markt, waar marketing en design een dominante rol spelen. De verpakking en het design van de fles, vormen een zeer belangrijk onderdeel van de marketingmix. Hierdoor blijft er veel behoefte aan onderscheidende product/verpakkingscombinaties.

7. Monitoring

Spirits NL streeft naar een eenvoudige, praktisch hanteerbare en kostenefficiënte monitoring van de geselecteerde doelstellingen. Spirits NL zal alle leden bij de implementatie van dit plan betrekken, hetgeen dus geldt voor zowel de zogenaamde ‘koplopers’ als de overige leden.

7.1 Monitoringsfrequentie

Op dit moment wordt door het bureau Quintens Advies & Management tweejaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar het gemiddelde gewicht van de glazen flessen, met in achtneming van een strikt protocol. Waar het onderzoek uit 2016 als een nulmeting moet worden gezien, kan er met behulp van de aankomende rapportages een gedetailleerde trendanalyse worden gedaan. Hiermee wordt het mogelijk de verduurzamingsambities van de branche verder te concretiseren.

Daarnaast zal Spirits NL een verslag bijhouden van alle inspanningen die verricht worden in het kader van het Verduurzamingsplan, en die delen met de bedrijven in de branche. De brancheorganisatie zal relevante informatie en ‘best practices’ delen, zowel collectief als op individueel niveau. Zo kunnen achterblijvers leren van de koplopers.

Bijlage 1: Leden van Spirits NL

A Brand New Day, Drinks Company
Bacardi Nederland
Lucas Bols
Boomsma Distilleerderij & Wijnkopers
Diageo Nederland B.V.
Disaronno International
FLS Company International BV
Hooghoudt B.V.
Herman Jansen Beverages Nederland B.V
INSPIRITS Premium Drinks BV
Koninklijke de Kuyper
Maxxium Nederland B.V.
Moët Hennessy Nederland B.V.
De Monnik Dranken
Koninklijke Nolet Distilleerderij - Jeneverstokerij B.V.
Distilleerderij Onder de Boompjes
Packfill
Pernod Ricard Nederland B.V.
Distilleerderij Rutte & Zn.
Schermer Wijnkopers Sedert 1782
Toorank B.V.
De Tweekoppige Phoenix
Walraven I Sax
Wenneker Distilleries

Bijlage 2: Literatuur

- www.spritisnl.nl
- KVNW (2015). Brancheverduurzamingsplan KVNW.
- Nedvang (2015). Monitoring Verpakkingen: Resultaten inzameling en recycling 2014. Afvalfonds Verpakkingen: Leidschendam.
- Monitoringsrapport: Verpakking gedestilleerd in beeld, Quintens advies en management, 2016 (Separate vertrouwelijke bijlage)